

Nápady mého strýčka.

Sděluje Jan Šotek.

Je tomu sotva týden, co sdělil jsem s čtenáři "Pokroku Západu" strýčkovo vysvětlení v příčině toho "obrazného výprasku" Němců i Čechů, k vůli dosažení nějakého dorozumění a odstranění národnostních bojů, oběma stranám čim dále tím více ubližujících. A ejhle! už tu výprask je. Tuším, že hned druhý den po napsání onoho vysvětlení přišla kabelová zpráva z Prahy, že sto velkopřemyslnůk neb obchodníků českých i německých zaslalo otevřený list vůdcům českým i německým, v němž jsou důtklivě žádáni, aby už jednou učinili těm záhubným národnostním bojům konec. Tohle je ta strýčkova "třetí moc". Není to na štěstí "císařská rákoska", ale něco ještě vydatnějšího. Hlas tohoto jednoho sta předních zástupců průmyslu a obchodu v zemi vydá mnohem více, než sebe-důraznější přání císařovo, neb tisícové jiných hluchů a rodnůk k němu se přidají. Vždyť to byla už světlá hanba, jak strýček mnohokrát pravil, co vše jmé- nem těch "svatých" národnost- ních bojů se dálo. Čiť bravurní- cí a lumpové, jako tenhle Wolf, vyloukali z nich kapital, pověst a slávu — lumpové, jichž jinak nikdo by si nevšiml, poněvadž ne- bylo by, proč. A u Čechů rovněž tak. I tu dost prázdných, kliš- klavých Wolfů, třeba ve zmene- ném vydání, kteří jen těmi věc- nými členicemi národnostními se drží u výši a bez nich upadli by v nicotu. Ti by nepěstali řváť do nejdelší smrti a věčně by štvali oba ty domácí národy proti sobě, k vůli vlastním zisku a slávě, nic na to nehleděje, že blahobyť celé země tím klesá a příslušníci obu národností v chudobu a tím i v závislost ciziny upadávají. Proto nabízel strýček potřebu třetí moci, aby jim přikázala: "podá- va nic děle!" A ta se dostavila, dříve snad, než to očekával. Povolá- ní a postavení svým nejeod- vislejší, nejrovněžnější a nejpr- aktičtější živlové v obou národech zemských se ozvali. Byl asi svrchovaný čas, že se na to odvá- žili, neb průmyslníci a obchodníci do takového druhu politiky jen neradi se míchají. Doufejme, že nyní, když k dosažení národ- nostního smíru spojili se čeští i němečtí průmyslníci a obchodní- ci, vedle pokročilejšího mezinárod- ho dělnictva, jež už dávno ve smíru působí, bude tím hrozným třenicím konec učiněn a otázka národností k obopsalé spokojen- nosti vyřízena. Četl jsem ve "Slavii", že i v německém učitel- stvu v Čechách utvořila se strana "mladých", která vystupuje proti zneužívání učitelských organizací k politickým snahám nacionální a volá po účinné osvětě a sociální činnosti mezi samým učitelstvem. Inu, byl by též div, kdyby všichni rozvábní lidé na obou stranách neměli už těch prázdných, bez- účelných a při tom osvětě i ho- spodářsky záhubných třenic dost Ba, div! — Jsem rád, že v tomto, panem Argusem tak pšísně kriti- sovaném pojmutí situace v Čechách, měl můj strýček asi tak zrovna "recht".

Rada o trustech — začal ondy- no strýček — je tedy šťastně od- byta. Promluvílo a vyslechlo se mnoho. Bylo pěkných řečí a vážných výkladů hojně. V tomto ohledu v Americe být je radost. Není důležité otázky, životní neb i snad neživotní, aby nevyvolala skoro okamžitě interes všeobecný a nebyla dost záhy důkladně pře- třásána. Tu je hned psaní a po- rad, přátel i nepřátel, stoupenců i odpůrců, že až mlo. Sjedou se bez ohledu na politické, nábožen- ské a jakékoliv jiné vyznání a za- ležou rozumu pozorně naslouchá. Jeden druhého pozorně naslouchá, při- zvukuje a tleská, když tu trefil do noty. Hruza náhledů se tu zkrfzí a zdrojem lepšího poznání po celém národě stává. Bohatý materiál ku přemýšlení složí se tu zrovna zadarmo (za novinářské předplatě) k oboum národům — materiál, jenž by jinak nikdy do- hromady se nesel. V tomto ohledu, kdyby nás tak chtějí cedár-rapiditůk Vokounův poame- rikanizovat, to by byla jiná zásluha, než je jejich ideál — vehnat nás do americko protestantských ko- sečů. Co Američtí za všemi důležitějšími otázkami se schá- zí, a počují, nacházíme my nejúčinnější národní i duchovní vlivy slově náhodě ve lru, igno-

rujeme se, nebo docela rveme navzájem a scházíme se nejvíce v hoaspedě a nejčastěji na dupan- dách. Jaké potom mohou být výsledky naší bezhlavé, jen tak do větru rukama tlukoucí činnosti? — Inu, detroitská kapitulace a pomalu — hromnička neb bible! —

Avšak tohle není nyní můj předmět. Vždyť začal jsem o té radě trustovní. Četl jsi nepo- chybně sám, aspoň v úryvcích, přednesené tam řeči. Výsledek všech, co hlavního bodu se týče, je ten, že proti trustům nedá se za poujících poměrů nic výdatně u učinit a musí se počkat, až by ústava Spojených Států v ohledu na to byla pozměněna neb doplně- na a dala národu moc zákonitě a rávoplatně proti nim vystoupit. Nyní té moci národ nemá a kdyby cokoli vydatnějšího jím zvolení zákonodárci proti trustům učinili, bude v koncích za neústavní pro- hlášeno. Tedy především nutná je změna ústavy. No, to si ná- rod počká — a trusty oddechou. Než bude ústava změněna, pakli vůbec k tomu se přikročí, uplyne několik let a zatím bude celá ze- mě jediný trust. A co potom? — Kdož může vědět, co a jak se stane? Zda smluví se národ s trusty, anebo bude revoltovat a sestátí je? Ale bourat je nebu- de, to je jisto, a to z též příčiny, pro kterou nerozbíjí stroje. V tom ohledu, co přechodního opa- tření se týče, či jakéhožs srovnání mezi trusty a národem, podal na té chicagské konferenci nejlepší návrh ze všech všudy bývalý guvernér státu Ohio, Mr. Foster, jenž odporučil, aby především se zaměřilo umělé zvěřování kapi- tálu (čemuž říká se zde "rozvod- ňování") různých trustů, začaje- ním mezistátní úřadovny, kteráž nad nimi dozor hy vedla, jako nyní vede se nad národními ban- kami. A potom, aby výnos jejich, šest procent přesahující, připadl národu co daň. O co by tedy trusty vydělávaly více z národa než šest procent, vracelo by se národu v podobě daní. Národ by nebyl vykořisťován než do těch šesti procent a byl by účasten výhod, jež dokonalejší organizace práce poskytuje. Tohle je pří- na, pravá a nejlepší cesta ku vy- řízení této otázky. Tím uhodil Foster hřebek přímo na hlavickou, neb tím učiní se trusty rázem ne- škodnými, poněvadž se s nimi národ jaksi "spartneří" — spojí. Napřed mohou mu odvádět vše, co přes šest procent, později vše, co by přesahovalo pět procent, a když by národ nebyl ještě spoko- jen, tedy vše, co přes čtyři pro- centa, tři, dvě, jedno procento — a ještě krok, i máme úplné sestá- tání, uskutečněné nejprve nejvyšší a tudíž i nejmírnější a nejpoko- jnější cestou. Já ti řeknu, hochu, že ti páni nejsou tak hloupi a že v mnohem více, než obyčejně chtějí říci. Já slyšel jednou ve venkovském koutku mluvit repu- blikánského politikáka tak dělní- cky a rolnicky radikálně, že až jsem se zhroutil a udivením mohl na něm oči nechat. Když jsem se ho potom ptal, proč, znaje ty otázky tak dobře, nemluví všude a vždycky tím způsobem, odvětlí mi zkrátka: "Víte, příteli, já ne- jsem žádným reformátorem." To znamená, že si takovými reformá- torskými řeči nechce kazit karié- ru a lidu se obětovat. Probudil dělnictvo i rolnictvo bude jednou překvapeno, co se mu dostane vydatných pomocníků, rádců a učitelů ze strany lidí, o nichž myslí se, že nic o těch věcech neví, jenom až pravá doba reformem na- stane. Ti chlapičí vědí třeba o těch věcech více, než zjevně jich kazatelé a zastanci, jenom že vlastní zájem a kariéra jest jim milejší, než sláva reformátorská.

Tohle je frmol, hochu! — zvolal zvučně po krátkém mlčení strýček. Snad jsi četl též o té schůzi, co svobodomyšlní rodáci naši odbývali ondyno v Chicagu, za účelem protestu proti špinité- luví vlastní krve v tamních angli- ckých časopisech. Poslalť nářká hanebná ruka česká články chi- cagské "Tribune", obsahující dal- šími lémi a nesmyslnostmi hodně přimastěný oběžník Vokounův o tom našem přímě s labužnickou rozkoš prováděném přý samo- vraždnictvím. Z přednesených ve schůzi té řečí jde na jevo a moc na jevo, že podezřen jak na za- sřitelku, neb spoluzasřitelku padá na známou generálku česko- amerických žen a to hlavně pro její kumpánství s Ringmuthem a americkými modličkami. Jsem

žádostiv, co na to řekne! Nerad, hochu, někomu klivdím, věda, jak klivda bolí; ale ta ženština je po čertech vychytralá a dověde se vysekát, i kdyby tu pravda bylo. Co mne se týče, neměl jsem v ni nikdy důvěru a bylo mi srdečně líto, že se jí naše svobodomyšlné ženy chytily, či vlastně, že se ona na jejich záda zavěšila. Pro přá- telství s někým nelze snadno ni- koho podezřít. Ten cedár-ra- pidický chameleon ománil už moudřejší lidi, než je pan generálka, tak že mu nějaký čas důvěřovali; ale že ona stále to s ním vydrží, stává jí silně v podezření, že není lepší jeho. A já též myslím, že není. Oba jsou sobci, alicí, bez- ohlední a nestoulní. Vyhoď je okem a dvěma ti zase přilezu. Mě pevně a dobře opodstatněně přesvědčuji je, že česká národnost i naše ženy jsou pouze a jediné prostředkem, jímž generálka se zvedá v očích amerických modli- ček a nic více. Ony si ji vycho- valy a také jí vlastní. Za jejich peníze žila, cestovala a to něco též studovala, co ví i neví. Jest jím krví svou upsána, jako čistu a jediným hlavním, životním úko- zem jejím je — ne povzneseš naši národnost a našich žen — nýbrž povznesení našich žen a jich vli- vem tě nás. Všechno ostatní, co koná, je jen urovnávající cestu ku dosažení tohoto konečného cíle. Ona pracuje chytlavě a systematicky, ne z vlastního rozumu, ale za včetečného vedení cizích, jež z pověstného Hull Housu vychází. Že i ta naši protestantští bratři a sestry pracují ve srozumění, o tom není pochybnosti. Ten Vo- kounský leták byl zajisté výsledek jejich společené horlivosti; ale s tou "Tribunou" se jaksi ukvapili a bylo by k práni, aby trest příli- ně horlivosti zastihl generálku i jejího cedár-rapidického spoludu- cha a aspoň v řadách svobodomyš- leneckých činností jejich nemož- nou učinil. Naši svobodomyšlní vůdcové ale měli by v tom vidět výstrahu a pončení, že už je ser- chovaný čas odložit dosavadní ne- tečnost a mdlobu, a pracovat ve spojení, dorozumění, s určitým plánem a jasně povědomými cíly nejen o udržení, nýbrž i o další rozkvět volného ducha mezi americkými Čechy. Jestli to neucíní- me, budou ti neumfitelní krtkové modličkařští podřívati chatrnou budovu naší svobodomyšlné exis- tence dále, až jí úplně podryjou a ona se sřtí, aby nikdy více v našem českém duchu pozvednuta nebyla.

Z Paříže.

14. září, 1899.

Bojkotování pařížské výstavy r. 1900. — Zahraniční přemřstenci se chystali k odvětě za rozsudek vojenským tribunálem v Rennes vynesený a prohlásili se pro bojk- kot světové výstavy příštího roku. Tímto způsobem hodlali potresta- ti Francii. "Propust' nám Dreyfusa a my Ti oplátíme ochotu na- šemi librami šterlinků a dollary!", takové asi bylo znění nestoude- ných, kterou svou vůli u francouzské spravedlnosti prosa- diti se domýšleli, jakoby Francie jejich zlata potřebovala. Hloupé- mu návrhu, který se v mozku ji- stých anglosaských a maďarských ztrestěnců vylhli, nevěnováno ve Francii než tolik pozornosti, kolik právě zasluhoval, za to si ale kompetentní kruhy zahraniční při- spílily a snaží se dnes, by proti němu důrazně vystoupily; nemoh- ly totiž nepoznati, že je míra stran- nictví a korupce záležitosti země- zdárce v cizině vyvolané, novým tímto nájezdem dovršena a že by nádoba francouzské trpělivosti a shovívavosti lehce mohla přetéci. Mluvě o bojkotování světové vý- stavy roku 1900, praví "Daily Messenger," orgán anglo-americké obce pařížské následovně: "Ni- žádný národ nemůže být zodpo- vědným za rozsudek jakékoliv domácí soudní stolice. Teprv před několika lety podepsána vš- mi, mimo kruh rodniny vysokející- mi ženami americkými petice a předložena anglické vládě, když se jednalo o udušení milosti paní Maybrickové, rozené Americance, která dle domácích zákonů od- souzena býti nemohla. Britská vláda zamítla tenkrát skoro bru- tálně tuto žádost, čímž celá zále- žnost do dobro odbyta. Američané by učinili nejlépe, kdyby si polo- žili následující otázku: "Jak by- chom si počínali vůči Dreyfusovi, kdyby byl náhodou černochem? Měl by se černocho v Americe pře- tkať, kteří by se jeho věci zastali? Nemáme dále zapomenuti," po- knčuje "Daily Messenger," "že

byli minulého roku tři běloši, Vlaši, v Americe beze všeho za- střeleni pro zločin, — kterého se nedopustili! Poprava byla justiční vřadou... kdo se tenkrát ozval v celém šířem Soustátí, kdo tenkrát hájil spravedlnost a právo? Proto si hleďte raději našich chyb a neházejme kameních po jiných, sedmě-li ve sklenku!" Ostatně oznamuje telegram z Londýna, že bylo v internacionální společnosti smírčích soudů a mezinárodním míru celé hnutí proti světové vý- stavě namířené jednohlasně od- souzeno. Opakujeme na konec výrok známého francouzského pu- blicisty, který se bojkotu týče: "Svět není s to odolati touze po náze výstavě, kterou za pomoci všech civilizovaných národů při- pravujeme a nelze mu dbáti dr- zých pomlouvačů, kteří praví, že Francie odsouzením Dreyfusa na celé zeměkouli hněv vyvolala a se požížila!"

Francina v Kanadě. — Jako vždy, snaží se Angličané i nyní rozšířiti po světě mínění, že se jazyk a národ francouzský v Kan- adě na cestě úpadku nalezá a že snad za nedlouho úplně vyhne. Anglické politické kruhy, které bájku tuto roztroubily, nedosáhly sice kýžených úspěchů — ač se dost namáhají, by francínu z Kanady vyhostily — zdá se ale, že se jim za hranicemi přec ale- spout uveřilo. Souďme tak, any různozjazyčné "revue" onehdy o tom zprávy přinesly a faktum, že francouzští Kanadéři následkem heterogenní imigrace čím dál tím více pody ztrácejí a se odnárodňu- jí, potvrdily. Nejedná se ovšem než o nový britský "bluff"; v Anglii, v Kanadě a v jiných zemích byla "armádni řeč" až doposud jako ustáleným pravidlem. "I ve vícerojazyčných státech, jejichž občané se jakés takés svobody tě- šili a jejichž mateřština ve škola- ch, u soudů, ve správě atd. jaké- kých práva poživala, zavedena jednotrá řeč — aby si lidé ruz- ných národů porozuměli!" V Kan- adě vládl ve vojště až doposud angličtina. Před krátkým časem ale přijat návrh generála Huntera a francina zavedena místo anglič- ny do dvaceti pluků kanadských, jejichž mužstvo se z Francouzů rekrutuje. Nařizeno dále, by se všichni důstojníci nejen anglické, ale i francouzské zkoušce před vstoupem do armády podrobili. Konečně budíž ještě doloženo, že počet oněch v roce 1763 se vystě- hováčích do Kanady Francouzů výše čtyřech milionů dosáh, kte- ré o nějaké dekadenci atd. Fran- couzů kanadských mluvíti nelze.

Vzduchoplavecký sjezd. — Jeden z nejzajímavějších sjezdů světové výstavy příštího roku bude jistě mezinárodní kongres aeronautů a to tím více, an bude spojen s praktickým cvičením. Sjezd se bude zabývati zkouškami volných a spoutaných balonů, dále na vzducholoďích všech možných při- jatých systémů. Co se aplikací vzduchoplavyby týče, budou probí- rány otázky astronomie, měřenií radiace slunce, meteorologie, atd. Sjezdu bude předsedati, p. Jans- sen, ředitel hvězďárny v Mendo- nu, který přibhlásky přijímá. Jak oznáměno, účastní se sjezdu čel- ní učenci Francie a mnoho členů zahraničních vzduchoplaveckých klubů. Kongres bude odbýván v dvoraně hvězďárny mendonské, v nejbližším okolí výstavě, kdež se již nyní vše k zkouškám a poku- sům potřebné nalezá.

A. Saissy.

James Reed poraněn.

Pan James Reed vrátil holení do kuasu ledi, tak že se odšel pořádně. Noha mu otekla a bolela jak tak, že nemohl choditi bez berlí. Byl v opatro- váni lékařů a používal veliké líninety i vypotřeboval dva a půl galonu ko- falky na máčení, avšak nespomohl nic, až počal užívat Chamberlain's Pain Balm. Tím docílil skoro úplného vylišení během jednoho týdne a jest přesvědčen, že kdyby nebyl používal tento lék, byl by si musel dáti nohu uříznout. Mr. Reed jest jedním z čet- ných obchodníků v Clay Court House ve W. Va. Pain Balm jest nevyrovna- telným pro vymknutí, pomáčkání a rheumatism. Na prodej ve všech lé- kárnách.

Ochotníkům a mlhovníkům divadla.

V knihkupectví Pok. Záp. jsou k do- stání všechny divadelní spisy, jež vy- šly tiskem v Čechách a nejsou rozřeš- ny. Úplný seznam všech spisůž ká- le se všem na požádání sdárum. V sezna- mu jsou uvedeny všechny kusy dle svých rávů a při každém je uvedeno, jaký kus je, kolik jedání a kolik ool vyřazuje. Píšte o seznamu pod adre- sou: Pokrok Spádná, Praha, Neb.

Z dějin podmořských lodí.

Snaha ovládati hlubiny mořské je tak stará jako touha po létání ve výšinách vzduchových. Avšak první pokusy, o nichž jest známo, že se skutečně prováděly s pod- mořskými čluny, jsou mnohem starší, než první pokusy vzducho- plavecké. Neboť kdežto bratři Montgolfierové r. 1783 poprvé se vznesli ve svém baloně nad zem, ponořil se první odvážný plavec, William Bourne, již r. 1604 ve Francii pod vodu s lodicí, kterou si byl sám sestrojil. Avšak bliž- ších udání o jeho vynálezu ne- máme.

R. 1625 znamenitý strojník Cornelius van Drebbel sestrojil primitivní loď podmořskou ze dřeva a uzavřel ji vzduchodržnou silným koženým povlakem; loď mohla pojímti asi 15 osob a byla poháněna dvanácti veslaři. Za obromohdné účastenství byla v Londýně za přítomnosti krále Ja- kuba I. pohroužena pod hladinu Temže. Další osudy lodi této nejsou však známy. Ale již roku 1634 opět objevili se nové vyná- lezcové, jichž jméno se zachovalo tradici. Byli to Nersenne a Four- nier. R. 1660 sestrojil Day loď podobnou, ta však se při prvním pokuse navždy ponořila do vln i s vynálezcem.

Všechny tyto pokusy byly však konány s prostředky velmi nedo- konalými. Teprve po stoletě pře- stávce opět počato bylo s novými pokusy, a to s prostředky již značně dokonalejšími.

R. 1773 vyrazil se s novým ná- vrhem na podmořskou loď Ameri- can David Bushnell. Vynález svůj nazval Tortue, což znamená želvu. Teprve tento návrh setkal se s plným zdarem a předstihl da- leko všechny dřívější fantastické a nemotorné lodi podmořské do té míry, že nadále již nemohla býti pochybnost o tom, že sestrojiti podmořskou loď není nemožností, jak se do té doby mnozí domníva- li. Bushnell může ještě pokládán za prvního zákopníka na tomto poli. Ale jeho loď nemohla poj- mouti více než jedinou osobu a zásoby vzduchu pro půl hodiny. Šifka lodi byla 2'50 m., pohyb děl se pomocí dvou vesel. Loď sestrojena byla z mědi; nádržka pro vodní pětíž umístěna byla dole a vratkost pohody byla zame- zena pětíž olověnou. Tak vyhlíž- lí loď jeho dle zanechaného ná- kresu. Někteří tvrdí, že Bushnell užíval již jakýchsi šroubů (vrtulů), které přiváděny byly do pohybu klikou.

Loď Tortue měla vše: dovojem pro ponořování, čerpadla k vy- prázdnování nádržky, pojišťovací záklopy, kompas, zásoby vzdu- chu, zkrátka vše, čím nyní pod- mořské lodi na zásadách moder- ních sestrojěné, vybroyeny jsou. Nedostatků dá se omluviti tehdejší- m nedokonalým ještě stupněm mechaniky. Později připojen byl k Tortue náboj torpedový, který mohl v čas potřeby vyhoditi ne- přátelskou loď do vzduchu.

R. 1776 byla Tortuy, vystavěna a záhy po té řizena sergensem Lee-em napadla útočně anglickou loď. Ale Lee obávaje se exploze vlastní lodi, opustil Tortue, nateč- tato asi za hodinu propadla témuž osudu, jež chystala nepřátelské lodi, torpédo vylučlo a vyhodilo Tortue, která rozvířivši hladinu se ponořila.

Americký mechanik Robert Ful- ton, meškaje r. 1797 ve Francii, sestrojil po Buchnellov druhou loď, již dal jméno Nautilus.

Ponořeni dělo se vpuštěním vody. Loď byla sestrojena ze železa a mědi.

R. 1801 učiněn byl s Nautiliem první pokus praktický na Seině. Loď vyplula se vztříceným stožá- rem a ponořivši se plula dále, u- věděna do pohybu kolesovým ko- lemem. Poněvadž pak pokusy na Seině uspokojovaly, byl Nautilus poslán do Brestu. Zde vynálezce ponořil se v něm do hloubky 7 m., po dobu i hodiny a prováděl s ním různé evoluce, pokud se tý- kalo směru plavby. Ano i pokus se zničením staré lodi, dané mu k dispozici, se podařil.

Dne 7. srpna 1801 zůstal Ful- ton se svým strojem ponořen 5 hodin, zásoben jsa stlačeným vzduchem. Ale zásluhy Fultonovy nebyly uznány, naopak jeho loď pokládána za zbytečnou hra- čku; a proto vynálezce uchýlil se do Anglie, odkud r. 1804 opět sklámán ve svých nadsějích, vrátil se do své vlasti, do Spojených Států Severoamerických.

Opět uplynulo století, nežli ve- lejnost překvapena byla novým návrhem, opět se strany ameri-

cké. Byl to Phillip, jenž r. 1851 sestrojil podmořskou loď, 12 m. dlouhou a 1'35 širokou. Do po- hybu byla uváděna pomocí ručni- ho šroubu, ponořování konalo se pak zase vpuštěním vody. Loď opatřena byla též dělem. Po mnohých, dosti šťastných poku- sech ponořila se konečně i se svým vynálezcem navždy do hlu- bin jezera Erie.

Bushnell, Fulton a Phillip byli vyzbrojeni přece jen velmi jedno- duchými mechanickými a motori- ckými přístroji; jinak měly se však věci, jakmile mechanika učini- la v posledních desetiletích značnější pokrok. Po prvních těchto pokusech přišli vynálezcové, kteří měli více fantázie nežli ducha praktického. Jednoho se jim o novou poháněcí sílu a nový způsob ponoru. Mezi motorickými silami nalézáme: pe- troleji, plyn, elektřinu, kyselinu uhličitou, éther, páru a j. v. Ponořování hleděti prováděti zmen- šením objemu (vyprázdnováním), vahorovou vrtulí a kormidlem horizontálním. Někteří pak po- nechali původní ponor pomocí vpuštění vody.

Německý vynálezce Vil. Bauer, sestrojil r. 1851 v Kielu podmoř- ský člun k válečným účelům proti Dánům. Avšak pro nedostateč- nou stálost rovnováhy převrátila se loď hned při prvním pokuse dne 1. února 1851 a utonula, tak že sám vynálezce jen stěží živo- tem vyzvůln. Lépe dařilo se mu v Rusku, kde r. 1855 zbudov- al podobnou větší podmořskou loď Dasa. Tato měla tvar tuleně, byla 17 m. zdělí, 4 m. zvýši a 3'5 m. šířki. Zhotovena byla cele z železých desek tak mocných, že mohla vzdorovati vodnímu tlaku v hloubce 50 m. Poháněna byla vrtulí na předě a řizena druhou vrtulí na zádi; vrtule byly v po- hybu uváděny lidskou silou, a to šlapáním na zvláštní pedály. Na předě měl Das nábojovou komoru až pro 500 kg. prachu a pum. Dnem 26. května r. 1856 započato bylo u Kronštatu s pokusy, jejichž celkem provedeno bylo až do 2. října neméně než 134, z nichž ani jediný se nesetkal s ne- zdarem. Přes to neměly ani tyto pokusy praktického výsledku pro námornictví a válečnictví. Das dopravěn byl ke správě do dílen v Ochde, odkud se již nevrátil.

Další loď, vynalezená r. 1863 Bourgeoisem a inženýrem Brun- nem, zvaná Plongeur, znamenala rozhodný pokrok. Bylo to o- pravdové, promyšlené veledlo. Délka lodi byla 44'5 m., výška 3'60 m., zatížení pak 450 tun. Pohyb děl se pomocí vrtule, uvá- děné v činnost strojem na stlačený vzduch o síle 80 ks. Základní myšlenky Plongeuru užito bylo při loď Gustava-Zédé, sestrojěné r. 1888. Poslední zlep- šený model této lodi pochází z r. 1892. K nejpilnějším vynálezčům v tomto oboru patří ruský inženýr Drzewiecki.

Za prvním následoval brzy (r. 1879) model druhý, nepoměrně dokonalejší prvního. Loď v délce 14 m., pohybovala se pomocí vrtule, a měla tvar na obou stran- chách přihrocený a byla opatřena optickými přístroji. Ale Drzewie- cki neustal ani nyní ještě v dalších pokusech. Již roku 1884 sestrojil zase nový model, který byl pak rozřifen v Rusku v několika exem- plářích. U toho opět znamenati jest pokrok. Pohyb děje se motorem elektrickým.

Týž Drzewiecki obdržel při sou- těži, vypsané r. 1897 francouz- ským ministerstvem války za model podmořské lodi, za svůj plán druhou cenu 5000 franků.

Celkem možno říci, že lodi pod- mořské, až posud se objevivší, čestně dostály svému úkolu. Hlavní však věci jest ještě zdoko- naliti fidalnost a přesnou direkci lodi a také přístroje, jimiž by bylo lze pozorovati okolí. Ostatní součástky jsou již uspokující. Ponořeni a vynořeni děje se rychle a bez námahy, evloce jsou snad- né, a látka, z níž jsou lodi zhoto- veny, poskytuje dosti záruky trvanlivosti.

Rev. S. A. Donahoe.

světlá o dobrých vlastnostech Cham- berlain's Cough Remedy. Dne 10. října 1897 Rev. S. A. Donahoe, pastor M. E. církve jižní, Point Pleasant, W. Va. nastudil se velice a na- stoupení provázeno bylo od počátku silným kašlem. On praví: "Když jsem skončil několik tak zvaných 'řítých' léků, jež jsem měl v domě, bez účinku, koupil jsem si lék Chamberlain's Cough Remedy, jež působilo skoro okamžitě. S největším potěšením odpovím, že občasně. Na prodej ve všech lékárnách.